

WYDZIAŁ
BIOLOGII
i OCHRONY
ŚRODOWISKA

Uniwersytet
ŁÓDZKI

Uniwersytet Łódzki

Wydział Biologii i Ochrony Środowiska

Program kształcenia

Studia Podyplomowe

Biomonitoring wód powierzchniowych w kontekście

Ramowej Dyrektywy Wodnej Unii Europejskiej

Łódź, 2012

1. Nazwa studiów podyplomowych: Biomonitoring wód powierzchniowych w kontekście Ramowej Dyrektywy Wodnej Unii Europejskiej

2. Zwięzły opis

Problematyka ochrony wód powierzchniowych i monitoringu ich stanu wchodzi w zakres działalności naukowej i dydaktycznej Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska UŁ.

W sytuacji przynależności Polski do Unii Europejskiej i konieczności wprowadzenia w naszym kraju przepisów Ramowej Dyrektywy Wodnej UE, niezwykle istotne staje się przekazanie odpowiedniego zasobu wiedzy i umiejętności osobom, które zawodowo będą zajmować się oceną stanu jakościowego wód. Studium podyplomowe, dysponujące kompetentną kadrami i środkami dydaktycznymi, stwarza taką możliwość, oferując program złożony z zajęć teoretycznych i praktycznych (laboratoryjnych i terenowych), obejmujących elementy niezbędne do zdobycia lub poszerzenia umiejętności fachowych w dziedzinie biomonitoringu.

3. Cele kształcenia

Celem studium jest zapoznanie słuchaczy z problematyką monitoringu biologicznego wód powierzchniowych.

Uczestnicy poszerzają swoją wiedzę na temat:

- obowiązujących w Unii Europejskiej uregulowań prawnych i systemów organizacji ochrony wód oraz zarządzania wodami,
- hydrologii wód płynących i geomorfologii dolin rzecznych,
- standaryzowanych metod pobierania próbek hydrobiologicznych i dokumentacji terenowej.

Szczególny nacisk położony jest na praktyczne aspekty analizy biologicznej wód w oparciu o zespoły żyjących w nich organizmów. Zajęcia praktyczne obejmują pobór próbek w terenie oraz ich opracowanie, analizę i dokumentację w laboratorium.

Absolwenci uzyskują wiedzę praktyczną, pozwalającą na samodzielne rozpoznawanie i oznaczanie organizmów wodnych (glonów, makrofitów, zwierząt bezkręgowych i kręgowych), będących biologicznymi wskaźnikami stanu środowiska oraz określenie na tej podstawie stanu jakościowego wód powierzchniowych. Dzięki temu zyskują kompetencje zawodowe, niezbędne przy zatrudnieniu w instytucjach zajmujących się ochroną wód.

4. Wymagania wstępne dla kandydatów

Kandydatami są absolwenci wyższych uczelni z dyplomem ukończenia studiów II stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, związani zawodowo z tematyką studium (np. pracownicy Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska, pracownicy komórek ochrony środowiska administracji rządowej i samorządowej).

5. Zasady rekrutacji

Dokumenty należy składać w okresie od 18. lutego do 3. marca 2013 r. pocztą na adres studium lub osobiście – w sekretariacie studium (Katedra Zoologii Bezkręgowców i Hydrobiologii UŁ, ul. Banacha 12/16, 90-237 Łódź).

Niezbędne dokumenty:

- podanie do kierownika studium,
- odpis dyplomu ukończenia studiów,
- aktualny kwestionariusz osobowy,
- życiorys zawodowy,
- 2 fotografie.

Liczba miejsc: 20

Koszty uczestnictwa: łącznie 3 500 zł (możliwość wnoszenia opłat w ratach)

6. Przyporządkowanie studiów do obszaru kształcenia: obszar nauk przyrodniczych

7. Efekty kształcenia odnoszące się do całego programu studiów podyplomowych

W zakresie wiedzy – Słuchacz:

04BWPP_W01 – wyjaśnia stan prawny w dziedzinie ochrony i monitoringu wód powierzchniowych w świetle przepisów krajowych i Unii Europejskiej,

04BWPP_W02 – opisuje zasady funkcjonowania ekosystemów wód powierzchniowych,

04BWPP_W03 – charakteryzuje główne grupy taksonomiczne hydrobiontów,

04BWPP_W04 – charakteryzuje zależności pomiędzy wymaganiami ekologicznymi organizmów a stanem jakości środowiska wodnego,

04BWPP_W05 – charakteryzuje główne zagrożenia środowiska wód powierzchniowych,

04BWPP_W06 – wyjaśnia podstawowe terminy i pojęcia z zakresu biomonitoringu,

04BWPP_W07 – wymienia zalety i wady biomonitoringu,

04BWPP_W08 – charakteryzuje podstawy przyrodnicze biomonitoringu wód powierzchniowych,

04BWPP_W09 – charakteryzuje możliwości i techniki badawcze stosowane w biomonitoringu.

W zakresie umiejętności – Słuchacz:

04BWPP_U01 – wybiera i stosuje w praktyce odpowiednie w konkretnej sytuacji metody pracy terenowej,

04BWPP_U02 – stosuje metody opisu środowiska z wykorzystaniem GIS,

04BWPP_U03 – przeprowadza pobór reprezentatywnych prób siedliskowych,

04BWPP_U04 – dokonuje identyfikacji taksonów organizmów wodnych (do poziomu wymaganego założeniami metody),

04BWPP_U05 – przeprowadza analizę biologiczną pobranych prób i w oparciu o jej wyniki określa stan jakościowy wód,

04BWPP_U06 – posługuje się fachową literaturą przedmiotu (w szczególności kluczami do oznaczania organizmów),

04BWPP_U07 – wykonuje dokumentację zmiennych środowiskowych i danych biologicznych.

W zakresie kompetencji społecznych – Słuchacz:

04BWPP_K01 – uzasadnia konieczność wprowadzenia w życie zasad ochrony wód zawartych w Ramowej Dyrektywie Wodnej Unii Europejskiej,

04BWPP_K02 – uzasadnia potrzebę prowadzenia biomonitoringu wód powierzchniowych,

04BWPP_K03 – upowszechnia w społeczeństwie wiedzę o założeniach Ramowej Dyrektywy Wodnej Unii Europejskiej oraz o celach i zasadach biomonitoringu,

04BWPP_K04 – uzasadnia konieczność stałego doskonalenia zawodowego i podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie objętym problematyką studium.

8. Plan studiów

Czas trwania: dwa semestry – 300 godzin – w systemie niestacjonarnym (zaocznym): zjazdy 2-dniowe w trakcie roku akademickiego i zjazdy 5-dniowe w okresie letnim (czerwiec/lipiec, wrzesień).

Rozpoczęcie zajęć: w drugiej połowie marca 2013 r.

Orientacyjny rozkład zajęć:

- marzec – 1 zjazd
- kwiecień – 1 zjazd
- maj – 2 zjazdy
- czerwiec – 1 zjazd
- czerwiec/lipiec – 1 zjazd
- lipiec – 1 zjazd
- wrzesień – 1 zjazd
- październik – 1 zjazd
- listopad – 2 zjazdy
- grudzień – 1 zjazd
- styczeń – 1 zjazd (zaliczeniowy).

Rodzaj zajęć: wykłady, ćwiczenia laboratoryjne i terenowe.

PLAN STUDIÓW

**Biomonitoring wód powierzchniowych
w kontekście Ramowej Dyrektywy Wodnej Unii Europejskiej**

kierunek studiów:
 profil studiów: praktyczny
 stopień: studia podyplomowe
 forma studiów: niestacjonarne
 specjalności: –
 od roku: 2012/2013

rok	semestr	Przedmiot	Szczegóły przedmiotu							nazwa modułu do którego należy przedmiot **
			KOD	ilość godzin				Forma zaliczenia	ECTS	
				wykłady	ćwiczenia	seminaria/ konwers.	Razem			
	1	Wybrane zagadnienia z hydrologii cieków i geomorfologii dolin rzecznych: dokumentacja danych środowiskowych	0400-WSP001	12	24 (T)	–	36	Z	6	MP
	1	Wykorzystanie metod GIS w pracach terenowych	0400-WSP002	–	12 (C) + 6 (T)	–	18	Z	3	MP
	1	Biologia i ekologia organizmów wodnych	0400-WSP003	12	–	–	12	Z	2	MP
	1	Rozwój zintegrowanych metod oceny stanu ekologicznego wód dla celów zarządzania zlewniowego wg RDW	0400-WSP004	12	–	–	12	Z	2	MP
	1	Zasady monitoringu ekologicznego wód powierzchniowych, zgodnego z wytycznymi RDW	0400-WSP005	12	–	–	12	Z	2	MP
	1	Metodyka reprezentatywnego poboru prób siedliskowych	0400-WSP006	6	18 (T)	–	24	Z	4	MP
I	1	Fauna i flora słodkowodna Polski	0400-WSP007	–	66	–	66	Z	11	MP
Razem sem. letni:				godzin: 180		p. ECTS: 30				
	2	Fauna i flora słodkowodna Polski	0400-WSP008	–	60	–	60	Z	10	MP
	2	Podstawy hydrobiologii	0400-WSP009	12	–	–	12	Z	2	MP
	2	Analiza biologiczna prób (Standardowe procedury laboratoryjne)	0400-WSP010	–	12	–	12	Z	2	MP
	2	Metody dokumentacji zmiennych środowiskowych i danych biologicznych	0400-WSP011	–	12	–	12	Z	2	MP
	2	Przepisy prawa krajowego i unijnego dotyczące RDW oraz zarządzanie wodami	0400-WSP012	12	–	–	12	Z	2	MP
	2	Biologiczne skażenie wód	0400-WSP013	12	–	–	12	Z	2	MP
	2	Przygotowanie do egzaminu dyplomowego (PED)	0400-WSP014	–	–	–	–	Z	10	MP
Razem sem. zimowy:				godzin: 120		p. ECTS: 30				
Razem:				godzin: 300		p. ECTS: 60				

** opcjonalnie

Tabela relacji między efektami kierunkowymi a efektami kształcenia zdefiniowanymi dla poszczególnych przedmiotów

Kierunkowe efekty kształcenia	Wybrane zagadnienia z hydrologii cieków i geomorfologii dolin rzecznych: dokumentacja danych środowiskowych	Wykorzystanie metod GIS w pracach terenowych	Biologia i ekologia organizmów wodnych	Rozwój zintegrowanych metod oceny stanu ekologicznego wód dla celów zarządzania zlewniowego wg RDW	Zasady monitoringu ekologicznego wód powierzchniowych, zgodnego z wytycznymi RDW	Metodyka reprezentatywnego poboru prób siedliskowych	Fauna i flora słodkowodna Polski	Podstawy hydrobiologii	Analiza biologiczna prób [Standardowe procedury laboratoryjne]	Metody dokumentacji zmiennych środowiskowych i danych biologicznych	Przepisy prawa krajowego i unijnego dotyczące RDW oraz zarządzanie wodami	Biologiczne skażenie wód
04BWPP_W01				X	X						X	X
04BWPP_W02	X		X					X				
04BWPP_W03			X				X	X				X
04BWPP_W04			X				X	X				
04BWPP_W05			X	X				X				
04BWPP_W06	X	X		X	X	X			X	X		
04BWPP_W07					X	X			X			
04BWPP_W08			X		X		X					X
04BWPP_W09	X	X		X					X	X		
04BWPP_U01	X	X		X	X	X	X					
04BWPP_U02	X	X								X		
04BWPP_U03				X		X			X			
04BWPP_U04							X		X			
04BWPP_U05			X				X		X	X		
04BWPP_U06	X	X	X			X	X	X			X	X
04BWPP_U07	X	X		X						X		
04BWPP_K01				X	X						X	X
04BWPP_K02				X	X			X			X	
04BWPP_K03			X	X	X						X	X
04BWPP_K04	X	X				X	X		X	X		

9. Łączna liczba punktów ECTS – 60

10. Opis weryfikacji efektów kształcenia

Efekty kształcenia dotyczące wiedzy i umiejętności będą weryfikowane podczas egzaminu pisemnego i sprawdzianu praktycznego.

Efekty kształcenia dotyczące kompetencji społecznych będą sprawdzane podczas konwersatoriów i ćwiczeń, w trakcie pracy indywidualnej i grupowej, podczas dyskusji oraz wyrażania opinii przez uczestników zajęć.

11. Wymiar, zasady i forma odbywania praktyk

Praktyki zawodowe nie są przewidziane w toku studiów podyplomowych

12. Wskazania związku studiów z misją uczelni i jej strategią rozwoju oraz ze strategią rozwoju wydziału

Program kształcenia na studium odpowiada misji i strategii Uniwersytetu Łódzkiego, a tym samym założeniom strategii rozwoju Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska UŁ.

W szczególności program kształcenia nawiązuje do zakładanych w misji Uniwersytetu Łódzkiego:

- jedności nauki i dydaktyki, ponieważ jest odzwierciedleniem tematyki badań prowadzonych na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska UŁ,
- udziału Uczelni w innowacyjnym rozwoju miasta Łodzi, regionu łódzkiego i całego kraju, ponieważ uwzględnia najnowsze osiągnięcia nauki pozwalające na wskazanie kierunków działań służących rozwiązywaniu problemów miasta, regionu i kraju,
- kształcenia przyszłych elit ludzi mądrych i odpowiedzialnych, o szerokich horyzontach intelektualnych, ponieważ jest realizowany w bezpośrednim kontakcie studentów z profesorami, adiunktami i specjalistami-praktykami, co jest najskuteczniejszym sposobem zdobywania wiedzy i umiejętności oraz kształtowania postaw.

Zgodnie z założeniami strategii Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska UŁ program kształcenia jest realizowany w nowo wybudowanych lub zmodernizowanych salach wykładowych i laboratoriach, wyposażonych w aparaturę naukowo-badawczą, z wykorzystaniem bogatych kolekcji organizmów oraz przy zapewnionym swobodnym dostępie do elektronicznych baz danych literaturowych i do księgozbioru jednej z największych w Polsce bibliotek akademickich, a także biblioteki tematycznej z zakresu ochrony środowiska.

Kierownik studium:

dr hab. Wojciech Jurasz, prof. nadzw. UŁ

Kontakt:

Sekretariat studium

mgr Maria Brzozowska

Katedra Zoologii Bezkręgowców i Hydrobiologii Uniwersytetu Łódzkiego

90-237 Łódź, ul. Banacha 12/16

tel./fax 42-6354440

e-mail: mariab@biol.uni.lodz.pl

www.invertebrates.uni.lodz.pl

UWAGA:

Informacja o sposobie i terminie wnoszenia opłat za udział w studium oraz

o szczegółowym rozkładzie zajęć zostanie przekazana po zakwalifikowaniu słuchaczy.